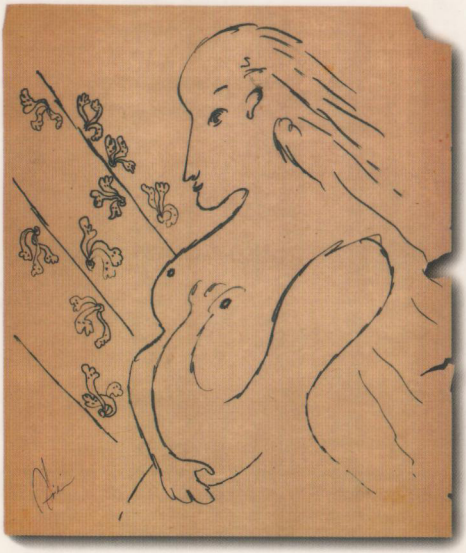
Abidin Dino

Yeditepe Öyküleri

Kültür Yayınları

© Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Yayına Hazırlayan Mürşit Balabanlılar

Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel / Ayşe Topçu
Düzelti Eylül Duru
Sayfa Düzeni Tipograf (0212) 249 01 01
Birinci Basım Haziran 2002
ISBN 975-458-357-9
OTM 11021001
Basımevi Mas Matbaacılık (0212) 285 11 96
İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

yeditepe öyküleri

Abidin Dino

Öykü

İçindekiler

Sunu 7

I. Öykü 13

II. Öykü 27

III. Öykü 39

IV. Öykü 55

V. Öykü 65

Ek
ÜÇ KISA FİLM ÖYKÜSÜ

Balıkpazarlı Sineğin İnanılmaz Serüveni 83

Konserve Kutusu 91

Köpek – Köpoğlu Köpekler 105

Kaynakça 107

Sunu

Abidin Dino, ölümünden sonra da bizleri şaşırtmaya devam ediyor.
Eller ve özellikle *Pera Palas*'tan sonra yayımlanan, uzun yıllar boyunca çeşitli aralıklarla dönüp dönüp yazdığı *Sinan*'ın düşsel yaşamöyküsünün ardından gelen *Toplu Yazıları*, ölümüne değin yakın çevresi dışında pek bilinmeyen yazarlık yönünü öne çıkardı Dino'nun.

Abidin, yaşamı boyunca sürekli yazdı ve çizdi. Ölene değin: Sözcüğün gerçek anlamında, son nefesine değin, belki ilk kez titreyen eline karşın, küçücük not defterlerine notlar düşmeyi, desenler çizmeyi sürdürdü.

Bu kitapçıkta yer alan beş öykü ise çok eskilerden geliyor. 1930'lardan.
Yeditepe başlığını taşıyan ilk öykünün yayım tari-

hi, 1934. Dönemin önemli dergisi *Servetifünun*'un 2258-573. sayısında yayımlanmış. Demek ki, bu öyküyü yazdığında Abidin, yirmi bir yirmi iki yaşlarında. Sait Faik henüz ilk kitabı *Semaver*'i (1936) yayımlamamış.

İkinci öykü Kasım 1934'te gene *Servetifünun*'da (ama artık adı *Uyanış*), üçüncüsü 1939'da *Yeni S.E.S.*, dördüncüsü 1940'ta *Yeniyol*'da, beşincisi gene 1940'ta, ama bu kez *Küllük*'te yayımlanmış.

Abidin'in 1934'te Sovyetler Birliği'ne gittiğini biliyoruz. 1937 sonuna değin bu ülkede kalan Abidin, buradan Paris'e gitmiş, 1938'de yurda dönmüştü. Bu durumda, bu öykülerin ilk ikisini yurtdışından göndermiş olması gerekiyor gibi. Ama bunun doğruluğundan kuşkum var. Yayımlanış tarihleri altı yıllık bir süreye yayılmış da olsa, dikkatli bir okur, bunların uzun aralıklarla yazılmamış olduğunu kolaylıkla görür. Daha ilk öyküde, derginin düştüğü "*neşredilmemiş kitabından*", bir sonrakinde "*yakında neşredilecek kitabından*" notları da, bu görüşümü doğruluyor.
Kanımca, bu beş küçük öyküyü, yazıldıkları dö-

nem ve o dönemin Türk yazını göz önünde tutularak değerlendirmek gerektir.

Bu değerlendirmeyi yaptığımızda şaşırtan bir olguyla karşılaşıyoruz: O dönemin Türk öykücülüğünde, bu öykülerin benzeri yok. (Belki, Sait Faik'in *Semaver*'deki bir öyküsünü, *Kırlangıç Yuvasındaki Kadın*'ı bu yargının dışında tutmalıyım.)

Buna karşılık bu öyküler, garip bir biçimde, Babel'i anımsatıyor. Onun *Odessa Öyküleri*'ni.

Abidin, Sovyetler Birliği'ne gittiğinde Babel'le tanışmış ve aralarında yakın bir dostluk oluşmuştu. Ne var ki, *Yeditepe Öyküleri*'nin ilki yayımlandığında, Abidin Rusya'da değildi, henüz Rusça da bilmiyordu. O yıllarda, Babel'in öykülerinin Fransızcaya çevrildiğini ise sanmıyorum. Dolayısıyla, bu yakınlık, bu benzerlik, habersiz bir yakınlıktır.

Abidin, gençlik yıllarında, arada bir Tophane'deki esrar tekkelerine uğradığını, o yöredeki yosmalarla, esrarkeşlerle, toplumun lümpen tabakasıyla

"tanıştığını" anlatırdı. O günlerden kalan kimi desenlerinde o insanların birkaçını tanımıştık.

Yaklaşık yetmiş yıl sonra, onları, kitaplıkların karanlık köşelerinden bulup çıkaran yorulmaz Turgut Çeviker'in çabalarıyla, *Yeditepe Öyküleri*, işte bu desenlerin eşliğinde okuyucuya ulaşıyor.

Dediğim gibi, Abidin, ölümünden sonra da, bizleri şaşırtmaya devam ediyor.

P.S. Kitabın sonunda yer alan üç kısa film öyküsü de Abidin'in ardında bıraktığı "kâğıtlar" arasında bulundu. Onlar da, *Yeditepe Öyküleri*'nin devamı olarak okunabilir, düşüncesiyle bu kitapta yer vermeyi uygun buldum.

Ferit Edgü
Kandilli, Mart 2001

I. Öykü

Yeditepe hiç de bildiğiniz gibi değildir. Yeditepe, yedi derya, yedi rüzgâr yedi gurbet bağlar. Yeditepe'ye balık akın etti mi, denize basıp İsa gibi dolaşırsınız, balığın kaldırımdan farkı yoktur.

Balık akın etti mi, vatandaşlar kazma kürekle caddeleri savunurlar.

Balık akın etti mi, denizleri bıçakla yarılmaz bir koku kaplar, kediler sarhoş dolaşır, âşıklar çiğ ve canlı balıklarla birbirini okşar, bu böyle. Yeditepe'de bu böyle.

Derken denizlerden haber gelir; Uskumru geliyor! "Uskumru geliyor" çığlıklarını işiten gebe hatunlar çocuk düşürür, Rum balıkçılar ıstavroz çıkarır, minarelerde müezzinler haykırır, askerler selam verir, meyhane müşterileri ayağa kalkar, genelevde faaliyet durur, deniz dibinde iki sıra çurçur, iki sıra kayabalığı heyecanla haykırır:

— Yaşa, yaşa, bin yaşa!

Refet işte böyle bir denizde böyle reis yetişmişti.
(Refetreis'in ismi "Refet Reis" olarak telâffuz edildi.)
Denizler, Refet Reis'e miras kalmıştı, bütün denizler!
Refet Reis'in malûmatı yerindedir, iki ayazın bir lodos ettiğini bilir, bulutlar "kazayağı" olunca neticeyi bilir, bilir oğlu bilir.
Neyse.
Refet Reis sekiz yaşında mutsi olmuş, gemi ve gemicilerin her türlü ihtiyaçlarını öğrenmişti. Refet Reis işe başladıktan altı ay sonra, çeyrek payı almış, sene sonunda Bodos'ta diktirilmiş bir lacivert elbiseye sahip olmuştu.
"Abazo fingo" ne demek? Refet Reis bilir. Fingo ile babafingo arasındaki dağlar taşlar kadar farkı bilmeyenden hayır beklemeyin; Refet Reis'in fikri budur.
Salyaduran beri kaymış diye diye reis adam olmuş, bir yelkenliye kancayı atmıştı.
Refet Reis'in, Yeditepe'de, ünü bilhassa bodrum katta büyüktür.
Refet Reis karaya ayak basınca, şehir kımıldar, birdenbire uyandırılmış bir kız edasıyla gerilir.
Yeditepe, Reisin yatak odası idi. Karada canavar-

laşan Reis, denizde ağzını bozmaz, anasına misafirliğe gitmiş gibi rabıtayı muhafaza ederdi. Karada, Reis fırtınaların vekili idi, sesini işitince kepenkler kapanır, ışıklar söner, kapılar kilitlenir.
Refet Reis dünyanın sularla örtülü olduğunu bilirdi. Bilirdi ki, "Kara" dediğimiz nesne, insanların defihacet etmelerinden ileri gelmiş yığınlardır, yoksa bir zamanlar insanlar hep gemilerde dolaşırdı. Bunu bildiği için, tâ uzakta gördüğü kıtalara Reis baş sallar:
— Malûm, derdi.

Tepeler ne kadar yeşil, şehirler ne kadar çiçekli olursa olsun, işin içyüzünü bilenler için, kara gene karadır.
Yedi deryanın yedi ucundaki genelev sahibeleri Reisin ahbabı sayılırdı. Singapur'da Madam Ameli'ye kuru karanfil götürür, romatizmalardan haber sorardı.
Odesa'nın Maldavankası'nda ikamet eden Madam Lubka Kazak için, Mısır Çarşısı'ndan kakule, zencefil alır, velhasıl dostlarını ihmal etmezdi.
Gel zaman git zaman işler karıştı, dünya karıştı, Reis bir tek sandalla cascavlak kaldı.

Reis, Yeditepe'nin tırtıllı sahilinde yerleşmiş, üstelik Evgeniya isminde bir ihtiyar yosmaya gönül vermişti.

İçinizde Evgeniya'yı unutmuş gibi duranlar var ama, mutlaka, bir zamanlar onu yakından, hani pek yakından tanırdınız.

Çilek kokusundan sendelediğiniz gecelerde ilk sevgiliniz kimdi?

Binlerce ses cevap versin:

— Evgeniya!

Aşkı size kim öğretti?

— Evgeniya!

O günler unutulur mu?

— Evgeniya!

Hayır, Evgeniya'nın göğsü unutulmazdı.

Ey sınıfta kalmış öğrenciler! Kara haberi pedere söylemeden önce, "Evgeniya" adını yüksek sesle söylersiniz, sorun kalmaz.

Gördünüz mü? Beybabanızın öksürüğü tuttu, boğulur gibi sofradan kalktı, koltuğuna oturdu, yakasına asılmış peçetesiyle, kızarmış yanaklarına serinlik verirken gördünüz mü, size nasıl şüpheli bakıyor?

Durmayın, bir daha,

— Evgeniya! deyip anlatın.
Sınıfta mı çaktınız, zararı yok. Komşu kızı mı öptünüz, zararı yok. Dürbünleri mi kırdınız, zararı yok, hiç zararı yok. Gördünüz ya!
Çilek kokusundan sendeleyenler için Evgeniya sihirli kelimedir, hem de çok sihirli kelime.

Evgeniya bir zamanlar Yeditepe'nin üst katına çıktıktan sonra, tekrar bodrum katına avdet etmişti. Tırtıllı Köyde eczacıya metreslik ediyordu.
Bir zamanlar Kalafat Yerinde, Yusuf Ustaya bombarta ısmarlayan Reis, Mısır'a lahana yapraklarında esrar kaçıran Reis, Kahire otellerinde Trotinbern isminde gemiciye ve bilumum İngilizlere yol vermeyen Reis, Rodos açıklarında bir İtalyan petrol tankerinin yolunu taka ile kesen Reis, işbu geminin Clovinetea ismiyle maruf kaptanını (bir kadın meselesi yüzünden) otuz beş kişilik mürettebatı önünde asla söylenmeyecek şekilde utandıran Reis, havaya birkaç el silah atıp, takaya tekrar binip, basıp giden Reis, Tırtıllı Köyde Evgeniya önünde baş eğmiş, aşkın karanlık ve ıslak sefalarına dalmıştı. Reis siya siya ederken bile geceyi düşünürdü.

Reis, Evgeniya'nın hâlâ beyaz göğsüne bakarken Yeditepe'nin saadet gecelerini hatırlar, kendini karyoladan yere atardı.
Bir değil, Yeditepe'nin mahrem zevkleri Evgeniya'da başlamış, Evgeniya'da bitmişti.
Ne müthiş sırlar!
Reis yatağa dönerdi.
Reis, Yeditepe'nin erkek cinsinden olan halkını imha çarelerini düşünürdü. Öyle bir cinayet tasavvur ederdi ki, şehrin yüz bin penceresinden yüzbin Refet Reis girer, yüz bin bıçak, yüz bin kolun ucunda, karanlıkta yüz bin kere parıldayacak!

Ve yüz bin bıçak, yüz bin erkeğin kasıklarına, yüz bin kere saplanıp, Evgeniya'da başlayıp biten yüz bin zevk fıçısını dökecekti, şehrin etrafında, kan lekesi yayılacaktı, koca bir leke!
Reis yerde yatarken bunları düşünür, tekrar yatağa dönerdi.

Evgeniya hem geçen gemilere hem geçen erkeklere ilgisizdi.
Reis ne bilsin ki kadınların ve denizin hafızası yok!
Evgeniya senede iki kez kiliseye gider, papazların

taze ekmek içi kadar yumuşak seslerini dinler, bu işin içinde iş olduğunu hisseder ama, n'olursa olsun, mumlar şenliktir.

Refet Reis, Evgeniya'yı ısırdıkça ortalık deniz kokar, Reis kendini karyoladan yere atardı, atmasa bile yatakta ayağa kalkar, rüzgârsız günlerde tatbik edilen "kırk köse ismini saymak" çaresine başvururdu. Dalyan karşısında, yanmış arsanın dibindeki kulübede yatakta ayağa kalkar, kırk köse ismi arar, açıklardan geçen gaz tankerlerinin evi hafif sarstığını hisseder, dimdik durur, sonra beyaz yatağa düşerdi.

Her öykünün bir sonu, her dalyanın bir delikanlısı vardır.
Reisin evinin karşısında, dalyan kenarında uzun direğe oturmuş delikanlıya kim dayanır?
Delikanlı kayıkta ağları yoklaya yoklaya geçer, yalı genç kızları kızarır, hizmetçiler sinirli güler, sahil boyunca, tesadüf işte, hanımefendiler pencere önünde gömlek değiştirirdi.
İş olsun diye, Evgeniya, delikanlı ile işi pişirdi. İş olsun diye, yoksa başka bir şey değil.

Olan oldu, Refet Reis bu işi, ister istemez duydu.

O günlerde iki ayar bir lodos esmişti.
Yeditepe'nin mevsimi yoktur; poyraz eser, naftalinli sandıklardan kürkler çıkar; lodos eser, naftalinli sandıklara kürkler döner.

Üst, orta, alt ve bodrum kat meyhanelerinde sabırsızlık alâmetleri baş göstermişti, garsonlar söylüyordu, çiroz geç kalmıştı, uskumrular denizlerde dünya görmüş, çocukluk sularına hasret kalmıştı. Sevgilinin tuzlu sularını geride bırakıp vatana dönüyorlardı.
Mezeler yüze yüze geliyordu.
Uskumrular zayıflamış, çiroz olmuştu. Geride çirozlar çeşit çeşit adalar, çiçek kuyruklu balıklar bırakmıştı. Geride çirozlar deniz dibinde kumar oynayan ölüler bırakmıştı. Geride çirozlar, belki, artık göremeyecekleri zevceler bırakmıştı, onlardan belki ebediyen ayrılırken çirozlar ağlamış, deniz dibinde ağlamak ne zor!
Kederinden koca deniz bile titredi ve denizde nedensiz bir ürperme gören gemici ürktü.
Meze geliyordu!

Delikanlı, dalyan direğinden kanlar içinde batan şehre baktı. Yeditepe'nin üstünde morarmış çılgın bulutlar gittikçe şişiyor, gide gide ufuklardan taşıyordu.

Martılar harman çevirmişti!
Deryalar lügatinden anlayanlar, martıların söylediklerini anlamıştı.
Martılar harman çevirmişti!

Dalyanda hamlacılar kaçıştı, deniz bir cam kadar sert ve hareketsiz. Denize bir taş atsanız yüzeyde kalacak.

Delikanlı, hâlâ direkte ne yapıyorsun?
Kulübeden, Evgeniya'dan hâlâ işaret mi beklesin delikanlı?
Git delikanlı! Kaç delikanlı! Martılar, deryalar lügatinden feci bir kelime söylediler, kaç delikanlı!

Birden karanlık çöktü, gökten mor bir perde düştü, çocuklar yatak altına saklandı, açıklardan bir, Laçka pataras! sesi geldi ve ilk gök gürlemesiyle bir tabancanın patlaması bir oldu.

Delikanlı olgun meyvelerin yavaşlığıyla direkten düştü.
Vah delikanlı!
Refet Reis bir şehirden fazlasına tahammül edemezdi.
Ve böylece tek kurşunla delikanlı ölüp gitti. Vah delikanlı!

Ve kıyamet koptu!
Fakir mahalleler yıkıldı, ağaçlar diş çekercesine söküldü, gemiler, kuşlar ve insanlar boğuldu (boğulurken kuşlar şarkı söyler, insanlar bağırır).
Mürekkepten kara bir deniz evreni kör etti ve delikanlı olgun bir meyve yavaşlığıyla direkten düştü.
Ey avratlar, delikanlı gürültüye gitmişti! Eyvah delikanlı! Canım delikanlı!

Sabahleyin, kahpe deniz, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi duruyordu. O sabah naftalinli kürkler sandıklardan çıkmadı.
O sabah, yepyeni bir denizde, dünya baştan başlıyordu.
O sabah, uskumru sahillere hücum etti, dolu ağlar, dolu kepçeler; tencereler kaynıyordu, kediler ken-

dilerini duvardan duvara atıyordu, sokaklar balıktan geçilmez oldu, tava kokusu Odesa'ya kadar gitti, göklerden çiroz yağdı, sevgilinin dudaklarında, yüzünde, kalçalarında, çiğ ve çıplak bir balık kokusu vardı, çırılçıplak bir koku.

Balıkçıların çektiği ağlardan bizim delikanlı çıktı. Vah delikanlı! Vah vah delikanlı! Deniz dibinde onu kim ve nasıl soymuştu?
Bilirim de söylemem.
Delikanlıyı deniz dibinde hangi balık padişahı, hangi denizkızıyla zina ederken görmüşler?
Bilirim de söylemem.
Sabahleyin delikanlı son buseyi, bir ömürlük buseyi hangi balıktan aldı?
Bilirim de söylemem.

Evgeniya döndü.

Siz denizden ne anlarsınız?

II. Öykü

Geceleri, Yeditepe rutubet ve yangın kokardı. Yeditepe iki denizi bağlardı. Yeditepe fırtınaların savaş alanı, aşk yatağı, hasret payitahtı idi.
Yeditepe'nin üst katında oturanlar başka, alt katında oturanlar başkadır.
Yeditepe'nin yarısı rakı içer, yarısı içirirdi.
Bu böyle!

Kiliseler, havralar, camiler, yan yana, üst üste, baş başa, el ele verip, minareleri Allah'ın göbeğine saplamışlardı.
Tövbe estağfurullah, bu ne cinayet!

Yeditepe'nin koltuk altı gibi yerleri sıcaktı.
Esrarkeşler sıcağı sevdiği için oralarda otururlar, tekke kurarlardı; bir zamanlar bu böyle idi.
Esrarkeşler, kıllı yosunlu bahçelerde ufuklara şüpheli bakıp nefes çektikçe dağlar gibi öksürürlerdi.

Esrarkeşler bilirdi ki, uzaklardan resim gibi gelen her gemi, bacasına kadar dolu Merkin daniskasını getirirdi.
Esrarkeşler, karşı camileri esrar deposu sayar, istif istif edilmiş mal köselelerini düşünür, hayran olurlardı.

Kabak dolması kadar esrarla dolu camiler?
Manzara heybetli idi.
Esrarkeşler gereğinde kabak dolmalarını cami yapmakta tereddüt etmezlerdi.
Esrarkeşler cömert adamlardı.

Suna Tokgöz'e gelince, sizden iyi olmasın, malın gözü bir şeydi.
Beş kızlı rabıtalı bir genelevin gözbebeği olmak ne demek, kolay mı?
Suna Tokgöz, tütünlerden on bir buçukluk içer, boş laf söylemez, halden anlar, mert bir karı idi.
Yokuşun dibinde oturur, taş yuvarlanır gibi, Yeditepe'nin orta katından düşen müşteriyi yüz adımdan tanır, olanca hızı ile gelen aşkı karşılamasını bilirdi.
Suna Tokgöz insanoğlunun sözüne itimat eder, peşin para istemezdi.

Bu da bir meziyet.
Suna Tokgöz cıgarayı esirgemezdi.
Suna Tokgöz'ün krepdamur bir geceliği, krepsaten iki fistanı vardı.
Odesa dönüşü, Trotinbern isminde bir İngiliz kaptan hastalıktan başka, eskiciden alınmış bir kimono hediye etmişti. Kimono dediğim, dallı, kuşlu bir Çin cübbesidir.
Trotinbern'in şahane hediyesi hâlâ yeni gelen kızlara hikâye edilir, hâlâ uzun sâyî yıllarının her zaman mümkün bir mükâfatı sayılır.

Her ne ise, gece çöker, sinek kâğıdına yapışırcasına meyhaneye dalanlar dilim dilim kavun yerler, beyaz peynir isterler, dert yanarlardı.

Meyhanelerin bütün duvarlarında Desdemona'nın macerasına ait çerçeveli basılı resimler bulunur.
Meyhanelerin bütün ses çıkarma aletleri, tangolar çalar, millete ahenk dökerdi.
Yeditepe'nin üst, orta, alt ve bodrum katlarının kedileri, meyhaneler etrafında dolaşır, balık başları ve kılçık bekler.
Öyle gün olurdu ki, kediler sel olur, yolları istilâ

eder, adam geçirmezlerdi. Mevsimi gelince kedilerin aşk kavgaları evleri titretir, şehri yıkarcasına temelinden sarsardı.
Gemilerde geçen yabancılar, şehirde isyan var sanıp, gece karanlığında kulaklarını tıkardı.
İsyan değil, kedilerde aşk vardı, aşk!
Sonunda, itfaiye tulumba yetişir, kediler dağılır, herkes eve dönerdi.

Suna Tokgöz'ün de bir kedisi vardı.
Şarmöz'ün kuyruğu tramvay altında kesilmişti.
Yeditepe'nin üst katında çalışırken Tokgöz'ün sesi ince, orta katta kalın, şimdi ise sanki, yer altından çıkıyordu.
Suna Tokgöz'ün yaşı elli idi.
Suna'nın, Şarmöz ismindeki kedisine gelince, kötü bir huyu olduğunu itiraf ediyorum: Pencereden komşu tekkeye atlar, esrar çekenlerin yanına oturur, dumanı koklaya koklaya dalgaya düşerdi.
Müşteriler Şarmöz'e bir nefes üflemekte, payını vermekte kusur etmezler. Hattâ bol şekerli çayı tabağa dökerler, Şarmöz'ün keyfini cilalamaya dikkat ederlerdi.

Hepiniz çektiniz, bilirsiniz, son giren ikram eder, masrafını öder, bir fasıl meclisi memnun ederdi. Âdet böyledir.
Şarmöz'ün parası yoktu, Şarmöz'ün dışında Koço ve Mübarek Dayı da para vermezdi.
(Mübarek Dayı'nın gençliğini bilen yoktur.)

Marangoz Ali altmış yaşından geçkin olduğu halde, Mübarek Dayı'dan şöyle bahseder:
— Hesap meydanda, Dayı, dünya kurulalı kıpırdamamış. Ben dokuz yaşımda ilk nefesi çektim, hadi on diyelim, altmışa varmak için elli sene ister. En aşağı elli seneden beri Dayı yerinden kalkmamış demektir.
Dayı, iskemlesinde yemek yer, iskemlesinde uyurdu. Üçüncü kabak dolaştıktan sonra, müşterileri düşündüren bir sorun vardı: Dayı aptes bozmak için ne yapar, yoksa sırttan iskemleli mi doğmuştu? Bilinmez!

Tokgöz'ün göğsüne nezle indikçe (sık inerdi), iş arası tekkeye uğrar, ferahlardı.

Koço, tekkenin ocakçılığına terfi etmişti.

Koço, malı tazeler, kabağı su doldurur, ilk okkalı duman gelinceye kadar nefes alıp verirdi.
Koço'nun yaşı on beşti.

Dayı, Koço için:
— Yetişiyor, demişti.
Mübarek Dayı'nın saygısını kazanmak meseledir.

Koço'nun gözleri tabak kadar büyüktü, saçları arpadan sarı, yanakları çukurdu. Koço'nun elleri bir cam gibi saydamdı.
Koço yeni duman neslinin erdemlerini temsil ediyordu.
Kim bilir, Dayı öldüğünde, iskemlesi Koço'ya miras mı kalacaktı?
Koço, eroini meze diye kullanır, dirhem kokaini bulunca dille süpürür, yalardı; afyonu leblebiden fazla yutar, binlik rakıyı haram saymazdı.
Koço istidatlı idi. Türkçeyi, Rumcayı, Ermeniceyi esrarla karıştırmış, yeni terkip bir lisan icat etmişti. Koço'nun lisanında eroin buzlarının keskinliği, katılığı, esrarın garip akışı vardı. Koço'nun lisanında kelimeler ayrı bir anlam taşırdı, gününe havasına göre değişirlerdi.

Koço, sizden bizden daha şairdi. Koço gazel okurken sokak ve ev kedileri tekkenin etrafını sarar, hıçkıra hıçkıra ağlardı.
Az sonra mutlaka gökten yağmur yağar, civar bostanlar bereketten istifade ederdi. Böylece, şehrin, Yeditepe'nin sebzesi çoğalır, bahçıvanları sevinirdi.

Tokgöz, kapıda parola verip ikidir uğraşmıştı. Tokgöz, meclisten çıkarken hazır olanlara döndü, kervansaray kapısı gıcırdar gibi:
— Evleniyoruz, dedi.
Tokgöz'ün sesi gök gürlemesi olsa bile yine nafile. Esrarkeşler balıklama bulut olmuş uçmuş; kötü nazardan üstünüze afiyet olmuşlardı.
Yalnız ve yalnız Mübarek Dayı:
— Hayırlısı, dedi.
Suna son sözünü söyledi:
— Mardin'e gidiş.

Mübarek Dayı'ya göre hepsi birdi, Suna, Mardin'e niçin gitmesin? Mardin'den merdiven gelir. (Neyse o ayrı konu.)
Suna, dünya yuvarlağının üstüne tükürdü, kuy-

ruksuz Şarmöz'ü, mest Şarmöz'ü koltukladı, kraliçeler gibi karanlığa daldı.

Geceleri, Yeditepe rutubet ve yangın kokardı...

Rakı saati gelmiş yerleşmişti. Yeditepe'de açılan rakı şişelerinin gürültüsü, göklere doğru yükseliyordu. O gece, yine sinekler havada sevişmiş, yine bahriyeliler gemiden inmiş, turşular yine mis gibi kokmuştu.
Kedilerin aşk demi gelmiş, yine geçen yolcuları pembe dillerle öpüp okşuyorlardı.

Gecelerin gecesi, dünyaların dünyası!
Suna Tokgöz tüccara varacaktı, gecelerin gecesi, rüyaların rüyası!

Başınızdan geçti mi bilmem, ölüm haberi gelirken insanın kulak zarı zonklar, saçları dimdik olur, masalara çıkar, susar, beklersiniz.
İşte böyle bir sessizlik şehri sardı, Yeditepe'yi sardı ve şehir sustu. Sinekler havada asılı kaldı, kuşlar göklere mıhlandı, kediler taş kesildi, müşteriler masalara çıkıp buzağı gözlerle birbirine baktı.

Geceleri, Yeditepe rutubet ve yangın kokardı...

Birdenbire iğne gibi sivri, gittikçe patlayan bir ses, gecenin ipeklerini yırttı. Bu ne feryat!
Tepelerden, meyhanelerden, geceden, kediler ve insanlar boşaldı, polis, inzibat, jandarma düdükleri yaylım ateş açtı!

Genelevde vaka olmuştu!
Suna Tokgöz'ün odasına girenler şunu anlatıyor:

1) Suna Tokgöz'ün başı mangalda fıkırdıyordu.
2) Saçlarından mavi bir alev çıkıyordu.
3) Üstünde kaptan Trotinbern'in hediyesi kimono vardı (kimono Çin cübbesine denir).
4) Karyolanın dört bacağı kana batırılmıştı.
5) Tokgöz'ün vücudu (sayanlar söylüyor), on üç bıçak, on üç de yanlamasına ustura yemişti ki cem'an yekûn yirmi altı yara eder.
6) Tokgöz'ün kanı kapıdan çıkmış, merdivenleri inmiş, bakanlar söylüyor, denize doğru başını almış gitmişti.
7) Bir de bakmışlar ki, kedi Şarmöz hâlâ dalgada, lopur lopur Tokgöz'ün mayileşmiş kızıl hayatı-

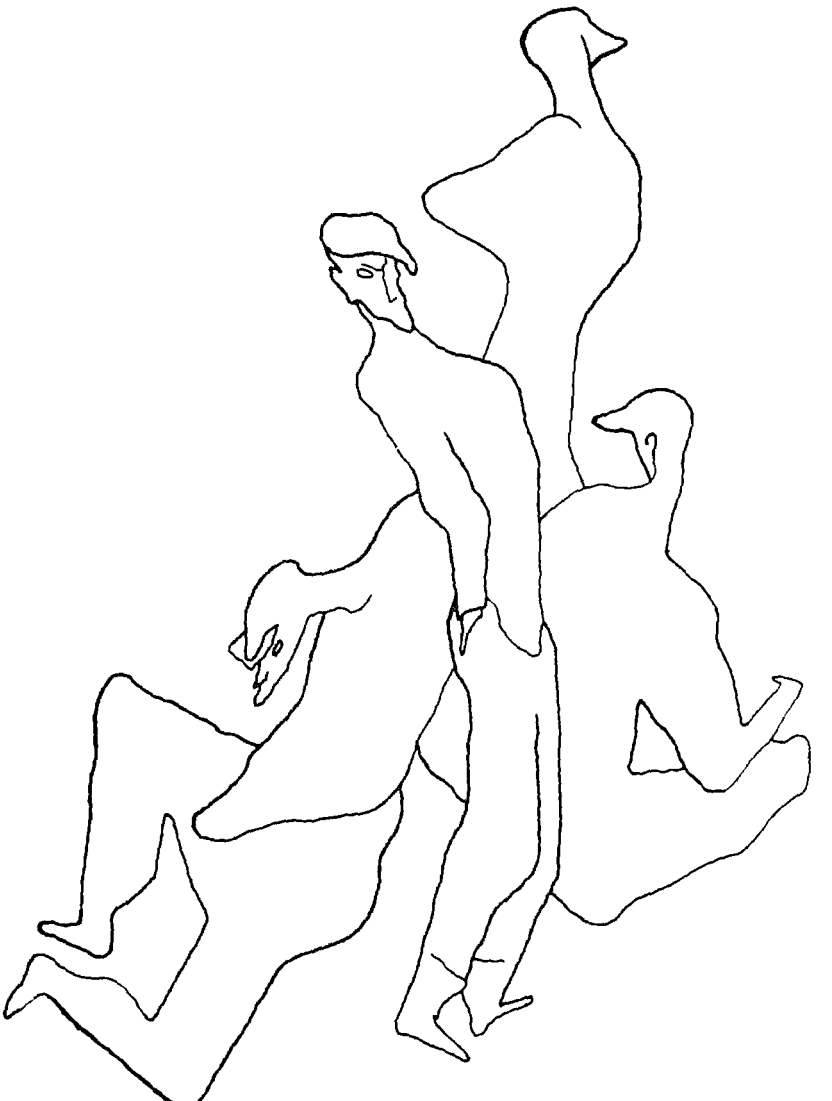
nı içip, iskemlelere çarpa çarpa yatağa çıkmış, uyumuş!

8) Şaka değil, aşk bu, katil Koço ayaklarını ıslatmamak için bir iskemleye çıkıp, kanlı kollarını çarmıha gerer gibi oturuyor, hem gülüyor hem ağlıyormuş!

9) Koço'nun ağzından tek bir izah sözü çıktı ki tekkelerde hâlâ tefsir ededurulur (tam bir tercümesi henüz elde edilememiştir):

— Skaravofotyoz!

Ertesi günü Mübarek Dayı sizlere ömür, vefat etti. İskemlesi ile beraber gömüldü.

III. Öykü

Muhacirler, caniler ve serseriler, Yeditepe'den ayrılırken meyus bir şehvetle sıkarlar, gözlerini ardına kadar açıp el oğluna varacak bir gelinden süslü Yeditepe'ye hayran bakarlardı.

Şehir gideceğinizi haber almış gibi ışıltılar çıkarırsa da bu bir rastlantıdır. Kaçan trenlerin, uzaklaşan gemilerin yeisi size ait değildir, onlar denizde iz bırakmadan gelip geçer, bir günü bile sayıp, söverler.

Çamurlu, dar, kasvetli liman dehlizlerinden yürüyen yolcu, az önce seyrettiği mahzun şehir, başka şehirmiş gibi gümrükten geçer, yükselen Yeditepe'nin ihtişamına bakıp hayran olur!

Gidenlerin suratına bakma, utan, denizi hayâsızca kucaklama Yeditepe!

Geceleri altınızda yatarken bile kimi düşünür şehir?

Yeditepe'nin bağırsaklarında dolaşan fareler bu noktayı açıklayabilir mi?

Dünyalar kurulalı farelerce ıralûmdur ki, Yeditepe'nin depolarında, Asya'nın asırlarca afyon ihtiyacını karşılayacak, manzarası mütecanis, esmer kırmızımtrak, karaciğer renginde uyuşturucu, kokulu ve kitlesi dahilinde nebatî elyafı havi, Benares afyonundan daha nefis mallar mevcuttur.
Birkaç kıtanın insanlarına senelerce rüya verecek afyon, Yeditepe'nin göbeğinde gömülüdür.
Siz bile anladınız, afyonla beslenen ambar fareleri, Şark evliyaları kadar evrenin sırlarına vâkıf.

Zifirî Said'in babası Ahmet Efendi, afyon deposunda bekçi idi. Vazifesi oturup, olur olmaz kazadan depoyu korumaktı.
Ahmet Efendi bu iş uğruna bir ömür tüketti. Her akşam gözlerini açar uyanır, gündüzleri yatar uyurdu.
Bildiğiniz üzre, afyon kokusu ya sevilir ya sevilmez. Ahmet Efendi, işte, bir türlü afyon kokusuna alışamamıştı.
Hacıköy ovalarında yetişen ve Sumatralı bir tiryakiye el ayak öptürtecek nefasetteki afyon için neler yapılmaz, bilseniz!
Suriye sınırlarında, kilosuna beş altın veren Arap

ve aşiret kaçakçıları, geride yetim bırakmak şartıyla dalavereye kurban giderler; ama Ahmet Efendi bu donmuş rüya kasalarının kokusundan hoşlanmaz, hoşlanmaz da anason kokusuna bayılır!
Kendisi oldukça ayyaştı, fakat tatlı cinsinden.
Afyon kokusunu anasonla yenmek mümkün mü hiç?
Bekçi Efendi ilk kadehten sonra:
— Çivi çiviyi söker, dedi.
Çivi çiviyi, gün günü, dünya dünyayı söker amma, afyon kokusu bir, çekirge hücumu iki, yürekten isyan üç, önüne geçilmez âfetlerdir.

Erbaa ovasını hatırlar mısınız?
Arılar akşamüstü sarhoş uçar, rüzgârların salladığı geniş ağızlı, karanlık çiçeklerin dibinde sızıp, sabaha kadar rüya görürler; Afyon tarlasında çalışan kızların göğüsleri ne sivridir, onlar afyonlu balla beslenir. Kız omuzlarında, enselerinde hep o koku!

Emzikte çocuk bile anasının sütünde, Ahmet Efendinin sevmediği ağır cennet kokusunu bulur.

Ben afyon kokusunu severim.

Ahmet Efendinin mahdumu Zifirî Sait ismiyle anılırdı, zira kör doğmuştu. Zifirî Sait'in yalın ayak dolaşmaması için, havaların pek de soğuk ve yağmurlu olması lâzım. Zifirî Sait yazın biraz hayâsızdır, çıplaklıktan ne murad ettiğimizi pek anlamaz. Basit ihtiyaçları tatmin etmek için karanlıktan istifade ederdi, ne çare ki, onun karanlığı her zaman bizimkine rastlamaz! Bu suretle mahalle kızları pek merak ettikleri bazı hususları yakından incelemek fırsatını bulurlar.

— Zifirî karanlık bu, ne yaparsın kardeş!

— Gördün mü, ne garip, ne garipmiş?

İşte böyledir, bir masal mağarasında (depodan bahsediyorum), yapayalnız kalan Ahmet Efendi, bir şişe ve bir mumla sabahı bulurdu. Hayatı süresince Ahmet Efendinin düşündükleri, içtiği rakıdan azdır. Depoda bekçinin yerini, velev ki, bu gece için olsa işgal etmek fırsatı, herhangi bir Aksayı Şark generalini hıyanete kadar sürükleyebilir.

160 libre, yani 80 kilodan 10.000 sandık ne eder? Laf değil 10.000 kasa bu! Meraklısı için hangi zifaf gecesi, 10.000 kasanın manzarasına bedeldir?

Çölde, üst üste, ehram şeklinde birbirinden çıplak on bin Leyla yatırsanız, Mecnun için kasaların istifi daha çıldırtıcı!

Ahmet Efendi, her zaman tayyare piyangosu satın alıp beklerdi.
Büyük mükâfatı kazansa, tekerlekli "patenler" satın alacaktı (bu yenilmez arzu, gençliğinden, "sketing" zamanından kalmıştı).
Vitrinlerde balmumundan yapıldıkları halde, deponun Bay "Manipülatör"ü kadar rabıtalı kuklaların giydiği üç düğmeli kostümlerden birini satın almak bekçiyi düşündürür dururdu.
Ahmet Efendinin (yüzünü bir türlü hatırlayamadığı) zevcesini diriltseniz bile Zifirî oğlan anasını tanıyamaz.
Oturdukları teneke evde, hangi saraydan geldiği meçhul bir büyük ayna vardı. Zifirî oğlan için aynanın, karanlıktan başka bir anlamı yoktu ama, serin yüzeyi öpmeyi pek severdi. Sıcak günlerde odada çıplak dolaşır, aynayı okşardı.
Kırık camlı pencerenin açık kollarından az ötede, apartmanların arka odalarında dikiş diken kadınlar, heyecanla Zifirî Sait'in garip ve açık saçık be-

yazlığını gözetleyip arzularının çiçekler gibi açıldığını hissederlerdi.
Zifirî oğlan sokakları elleriyle tanımıştı, duvarları yoklaya yoklaya ezberlemişti. Baharda genelev duvarları tüyler ürperticidir, arkalarında olup bitenlerin sesleri, çöpleri ve şarkıları açık pencereden sokağa fırlar.

Körler baharda o sokaklardan geçerken, duvarları yoklayarak başka başka kadınların göğüslerini okşuyorlarmış gibi şehvetten sendeleyerek yürürler.

Yeditepe!

— Baharda, duvarlarını uzun uzun öpen körlere acı, göğüslerine yat, en gizli sırları çöz, bütün sırları, cinnet veren sesinin ayıbına teslim ol ve zevkten devrilinceye kadar konuş Yeditepe!
İşte o vakit şehvetimiz, fırtına ve denizle beraber kademe kademe camlara kadar fırlar!

Yağmurdan sonra, ağır yaz yağmurlarından sonra, Zifirî Sait zahmet çekerdi.
Buharlı bir hamama dönen depoda, Ahmet Efendi

sırılsıklam sayıklardı, çılgınca çiftleşen fareleri bütün gece durgun ve dolgun seyrederdi.

Geceleri, Yeditepe rutubet ve yangın kokardı...

Ahmet Efendi ile fareler arasında sıkı bir dostluk, sarsılmaz bir emniyet, geçmiş günlerin ortak ve hesapsız bağları vardı. Ahmet Efendi iki gözünün yalnız birini açsa, farenin cinsini tayin eder. Gemilerde dolaşa dolaşa Güney Amerika'ya gidip gelen ihtiyar fareler az değildir.
Kuzeyden gelmiş, Baltık üzerinden Manş'tan, Cebelitarık'tan geçip Malta'ya uğradıktan sonra Yeditepe'ye dönenler de az değildir.
Şehrin damarlarında, en gizli borularda yer altında dolaşan farelerin niçin boğuştukları ve seviştikleri nasıl açıklanabilir?
Fareler iki tepeyi ayıran denizi, köprü vasıtasıyla geçmezler, onlar sabaha karşı, karanlık bir ordu halinde, denize girerler ve sıcak yaz denizinde, balık sürüsünü andıran bir kalabalıkla Yemiş İskelesinin açıklarında yüzen çürük ve nefis Yeditepe karpuzlarını, sırtüstü yatıp, güneş görünmeden evvel bitirirler.

Haftada iki defa, belli gün, saat ve noktada yapılan bu saklı seyahat, bilenler tarafından gizli tutulur.
Alenen söyleyeyim: Farelerin sırrını satan alçaktır! Afyon meraklısı fareler doyduktan sonra, deponun kasa mimarîsine göre yerleşip rüya faslına girerler ve saatlerce hareketsiz, dünyanın döndüğünü hissederler.

Ahmet Efendinin oğlu, ara sıra depoya uğrardı. İşte deponun kapısındadır ki, Zifirî oğlan, gemici Trotinbern'e rastladı. Nasıl ahbap oldular anlatılması uzun sürer, şurası muhakkak: Trotinbern'le Zifirî Sait, aynı gece 7 numaralı geneleve beraber gittiler.

Zifirî Sait'in güzelleştiğini; sokakta dulların onu mesut etmeyi düşündüklerini söylemiş miydim? Nice beyaz yüzlü, bastonlu, "getr"li, yüksek sesle sokakta gülen acayip efendiler ona hayranlıkla bakmışlardı.

Körlerin sokak boyunca sendeledikleri bir akşam, herkes için karanlık, herkes için çılgın bir akşam,

Zifirî Sait yandı tutuştu. Kadın ne demek, Yeditepe cennet mi, mahşer mi, ne oluyordu o akşam? Şenlik laternaları tepeden tepeye duyuldu. Körkütük sarhoş olan Trotinbern, hem hasımların lûtuflarından istifade ediyor, hem de ordinosu kaybolmuş bir afyon yükünün:
— *Sif* değil, *Konst and Fret* olarak gönderildiğini her isteyene açıklıyordu.

Konşimentoya ait bir cümlenin ortasında vaziyet vehamet kesbedince rahatsızlığı gidermek için, Trotinbern hamam odasına götürüldü ve kirlenmiş kapılar yıkandı.

Kavunla midye dolmasının birleşiminden doğan buhranı gidermek için tefekküre muhtaç olan İngiliz gemiciden arta kalan evin sermayeleri, Zifirî oğlanın namusuna saldırdılar.
Heyhat!

Kaplanın ormanda ilk aşk gecesi, Zifirîninkine oranla ne usludur, bilseniz!
Hafifleyip odaya dönen Trotinbern bile böylesini görmemişti, bakakaldı!

Mecnunun ilk aşk gecesi, anlatılamaz ne yazık ki, şehrin kanunları, örf ve âdetleri buna mânidir.
Yeditepe, Zifirînin zevk çığlıklarını dinledi.
Komşular, ötede hamile var, çocuk doğuruyor sandılar. Sabaha kadar sürdü bu iş!
Oğlanın ilk aşk gecesine iştirak eden kadınların pasaport fotoğrafları gösterilmez, boyları, yaşları, gözlerinin rengi söylenilmez, bilgi mi istersiniz?
— Verememe, meslek sırrı bu, rasgele bilgi veremem!

Sabaha doğru baygın yere serilen Trotinbern'in: "Gosh!" kelâmını sarf ettiği, vazifesi itibarıyla salâhiyetli bir şahsiyet tarafından bitişik odada kaydedilmiş.
Kaptanın, Yeditepe'de mahfuz bulunan dosyasında "Gosh" kelimesi söyleniş tarihiyle beraber kayıtlıdır, hattâ fikri sorulan bir uzman tarafından verilen rapora bakılırsa, "Gosh", Fransızca "*Gauche*" olarak yazılan kelime değil, İngilizce "Vay anasına" mânâsına gelen ve G.O.S.H. şeklinde yazılan bir sözden ibarettir.
Hovardalık sabahları sisli olur; Trotinbern ancak, ertesi günü, gemiye afyon yükleyip Şanghay'a ha-

reket etti. Her limanda izinler, mühürler ve imzalarla yüklenen malların, Çin'de işlenip, San Fransisco'ya müteveccihen hangi gizli anlaşmalar sayesinde vardıklarını, belki bir gün anlatırım.
Banker Kung'un karısı ile iki hemşiresi bu meselede Çin sermayesinin çıkarlarını korudular mı?
San Fransisco'nun hangi insanları haraca kesildi ve nasıl (isimleri lâzım değil), iki çetenin, hangi makamları elde etmekle New York civarında "Coney Island" plajında dondurma kâğıtlarına sarılı kokain sattıklarını belki bir gün anlatırım.

Yeditepe'de, Sait, genelevin kapısını tekrar açtıramadı, o kış yapayalnız kaldı. Artık duvarları yoklamak kâfi gelmiyordu, çıplak bacakların hırsını bilenler, yalnızlığı artık ne yapsın?
Tek başına kalan fare, lağımlardan fıçılara, fıçılardan direklere, direklerden minarelere çıkmış. Göklere tırmanmak isterken can verip düşer ve gece yağmuru, onu yokuş aşağı sürüklerken köpekler bile üzülmezmiş!
Zifirî Sait, akşamüstü kaçan trenlerin, uzaklaşan gemilerin böğürmelerini dinlerken bir farenin öldüğünü hisseder miydi?

Felâkete sebep olan Bay Manipülatörün cıgarası mı? Leş kokulu afyonun bir mumla tutuşması mı? Ahmet Efendi hıncını mı almıştı senelerden, depolardan, dünyalardan? Yoksa Zifirî Sait, ansızın rüyaları ateşe vermeyi mi kararlaştırdı?

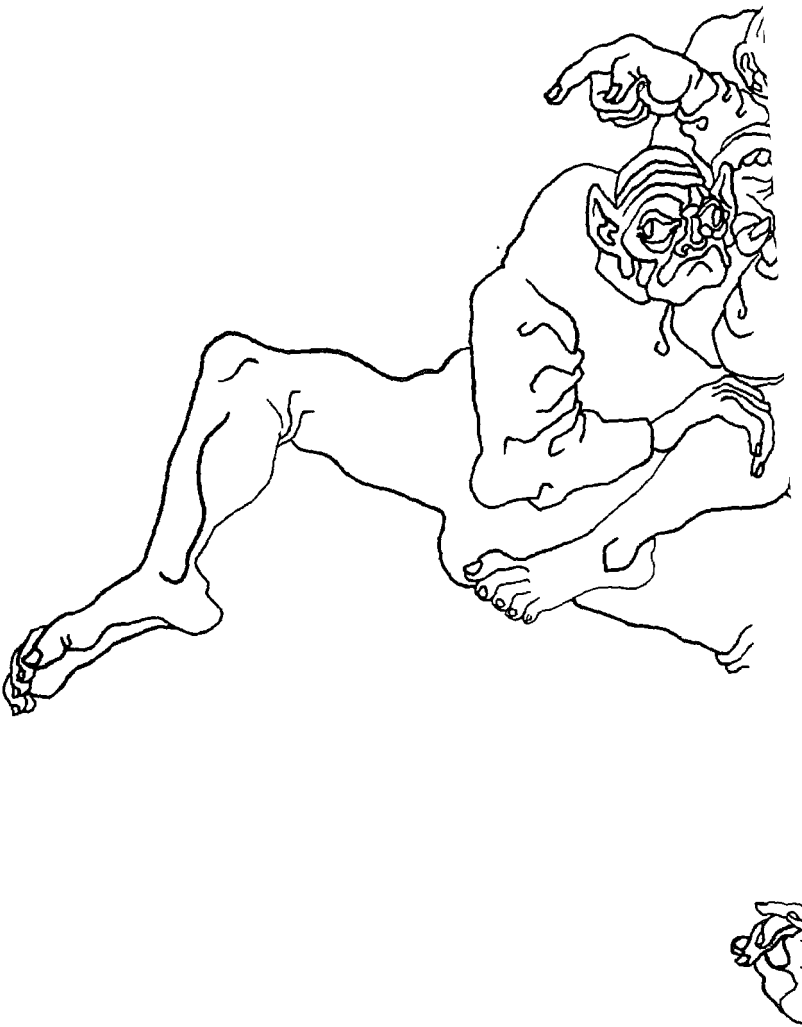
Ben, bir gece, Zifirî Sait'i, alevli kasaların tepesinde gördüm, fareler ona bir hükümdar paltosu şeklinde sarılmıştı, hepsi garip bir isyan şarkısı söylüyorlardı, afyondan bıkmışlardı.

— Nerede bahar?! diye bir çığlık kopardılar.

Yangının etkileri hatırlardadır; gece, deniz dibi pembeleşti, balıklar kıvılcım yağmurunu görmek için yükseklere doğru yüzdüler, dumanın efsane yükü itfaiyeleri şaşkın ve gülümser, yere serdi. Afyon, parlak altunî alevlerle yandı, bir orman dolusu alevlerle. Duman dalgası şehri sardı, kuşlar gülerek deryaya düştü; şehir halkının anadan doğma denize girip, asla dönmemek üzere yüzüp gittiği rivayeti dolaşır ama, bunlar hep yalandır!

Yeditepe gemiye benzer, akşamüstü denizlere açılır, direkleri, ışıkları ve insanları ile beraber sabahı arar.

Bilmem anlatabildim mi?

IV. Öykü

Toprağı öpen beygirlerin kuru dudaklarına acı!
Islat yağmur, ıslat, gel yağmur;
Ağaçlar oğlansız avrada dönmüştü.
Ak yağmur, gel yağmur.
Yalvarırım.

Şehir ve toprak seni bekler;
Şehir sıcaklarına veda!
Kalçalarımızda gök gürlemişti.
Ve kara bulutlu gök, deniz dipleri
kadar dağlık, karanlık, derin,
balıksız bir âleme dönmüştü.

Islak bir kız okşadığımı hatırlıyorum.
Gece ve sel, şehrin üzerine yuvarlandı.
Çıplak kız lezzeti, kâinat
ve dudaklarım birbirine giriverdi;
hatırlıyorum bu böyle olmuştu.
Tâ derinlerimize kadar ak yağmur!
Yalvarırım.

Nerde idik, kızın birdenbire
gülümseyen, hayran, sırılsıklam
yüzünü gördüm.
İri damlalar açık pencereden
içimize akıyordu.

Seni tâ derinlerimizden, uzak derinlerimizden
arzuladık, bizi ısrarla okşa yağmur.
Yağ yağmur, divane yağmur.
Serin yağmur, can yağmur!
Yalvarırım.

Yağmurdan sonra serin sessizliğin zamanıdır, toprak yudum yudum ilk suyunu içer, uykulara binip sefere atılır.
Artık aktın yağmur!

Gördüğüm rüyada bir dost, çiçeklerin birbirini okşamasına hayret etmeden otomobile binip uzaklaştı.
O şehirde o rüyayı görmüştüm. O gün bugün, gece ve karanfiller böylece gece ve karanfil kokar.
Akıp gittin yağmur!

Her şehre rüyalar saldırırken uykuya dalanlar meşgul ve hareketsizdir. Her şehrin rüyaları kendine göredir.
Yeditepe'de; Tosun'un, Matruş Tayyar'ın, Zil İzzet'in, Firuzan'ın, Rampi'nin, Klarnet Ahmet'in, Nesim'in, Sarı Sadık'ın ve örneğin Cemil Babanın rüyaları akrabadır.

Cemil Baba, Yeditepe'nin en eski şoförüdür.
Gençliğinde Cemil Babanın siyah bıyık uçları, gözlerine kadar kıvrılıp yükseliyordu, sonraları ufkîleştiler ve sonunda beyazlaşıp sarktılar.
Yeditepe'ye ilk gelen otomobilin idaresi, Cemil Babaya bir Amerikalı mühendis tarafından öğretildi. (Otomobil, yabancı krallara gösteriş maksadıyla Saray tarafından satın alınmıştı.)
Cemil Baba otomobile âşık.

İnsanlar muhakkak ki, herhangi bir şeye âşıktırlar. Cemil Baba, süvari alayından ayrıldı, atları terk etti, atlar otomobile nazaran önemsiz.

Evlendi, çocukları oldu. Erkeğin adı Osman, kızın adı Şirin olduğu halde çocuklar otomobile nazaran önemsiz.

Savaşa gitti, çöllerde dolaştı, yaralandı, tifoya tutuldu, insanların açlıktan nasıl konuşmadan devrildiğini, birbirini çıldırmadan nasıl kestiklerini gördü ve çıldırmadı, çünkü bunlar otomobile nazaran önemsiz.

Nasıl tarif edeyim, bilmem; motorun her sabah yeniden işlemesi, güneşin doğmasını andıran bir iştir. Söz temsili – yokuşu çıkarsın, sırtın terler, otomobilin sırtı terlemez. Veyahut yürürsün, sabah şehrin bir ucunda, akşam öbür ucunda olursun. Otomobile biniver, bir sabahta yedi kere boydan boya şehri dolaş, bas pedala çek gitsin!

Motor karıdan beterdir, inadı tutar, kıskanır, kahpelik eder, belâsı çoktur, şu bu, hepsi güzel ama, sevilmesine sevilir cenabet!

Otomobil insanın rüyasına girer.

Otomobil benim de rüyama girmişti.

İnsanın varı yoğu otomobil olursa uykusuna girmez mi?
Cemil Baba rüyasında beyaz bir otomobille uğraştı ise, bunda şaşılacak ne var?
Şiş bir kornayı öttüre öttüre, hızla yokuşlardan denizlere düşerken karısı ile duyduğu zevki hissettiyse bundan ne çıkar?
Motorla, otomobille ilgisi olanlar, otomobil aşkına kendini verenler: Zil İzzetler, Tosunlar, Cemil Babalar, Kel Hüsnüler, Matruş Tayyarlar, Rampiler, Klarnetler, Nesimler, Sarı Sadıklar, Osmanlar, Mahmut Ağabeyler, Karakol Samiler, Prodromoslar, Mihranlar, Arap Haliller, Yeremiyalar, Perişan Saitler, Kontak Samiler, Cemler'in, velhasıl şoför milletinin rüyalarına otomobil girmez olur mu?
Sülün gibi otomobiller.
Makinenin en cilveli evlâdı, otomobil değil de kimdir?

Rampi'nin büyükbabası tâ 1892 senesinde, makinelere kurban gitmişti. Hattâ kahvelerde "Makine arasında kalıp parçalanan Tersaneli Atıf'ın Destanı" okunur, ağlanırdı.
Karı uğruna vurulanların evlâdı nasıl her şeye rağ-

men karıya tutulursa, büyükbabasının âkıbetine rağmen Rampi, makine aşkına tutuldu, hem de genç yaşta, bıyıkları daha terlemeden, sesi henüz çatlaktı, âşık oldu, makineye âşık, illet meselesi, önüne geçilmez.

Makine böyledir, sevilir cenabet!
Geceleri, şoför milletinin rüyaları aynı olmasa bile akrabadır.
Kanton'da veya Novorosisk'te şoför milletinin rüyaları akrabadır, bu kesin.

Yeditepe'ye saldıran rüyalarda denizi kucaklayabilirsiniz, derya muhabbet işlerinde tecrübeli, tepeler okşanabilir, bahçeler öpülebilir, bahçeler saçlı kıllıdır, ağaçlar kadın kokar, bir anda pembeleşen şehri nasıl sevdim anlasanız?

Kaç kere şehre saldırdım bilseniz!

Delikanlı şoförler, rüyalarında başkasına kaçan otomobiller görürler, silaha davranmaya vakit bulamadan kendilerinden geçerek, girintili, çıkıntılı, sahillerin ağzını yaladıktan sonra uyurlar.

Demek istediğim, her şehrin rüyaları kendine göredir ama, şoför milletinin rüyaları birbirine benzer. Rüyaların korkulu cinsi de vardır.

— O başka.

— O ne o?

— O tamamen başka.

V. Öykü

Evet.
Akşamüstü, Yeditepe'nin gök rengi narencî, badencanî ve benefşedir!
Vakıa, göğün renginden size ne?
Akşamları dermansız insanlar deryasına katılır gidersiniz.
Sahillerden, yükseklere doğru kaynaşanların kalabalığına Nefeszade Efendi de katılır yürürdü. Hem yürür, hem evreni seyreder, hem düşünür, rüzgâr şöyle bir hafif esince, Süleyman Aleyhisselâm ile İfrit arasındaki faziletli mükâlemeyi aklından geçirir:
Aleyhisselâm: — Kalem nedir?
İfrit: — Geçici bir rüzgâr.
Aleyhisselâm: Kalemi bent etmenin çaresi nedir?
İfrit: — Yazmaktır.

Nefeszade Efendi sayılı hattatlardandır. Hayatı boyunca "Besmelenin ba'sını dik yapmaya, sin'in

dişlerini iyice göstermeye, mim'in gözünü kör etmemeye, Lafzaî Celalî güzel yazmaya, Rahman'ın nun'unu uzatmaya", Rahim kelimesini de iyice şekillendirmeye çalışıyordu. Bilirsiniz ki, tâlik yazanlar çoktur, şeş kalem erbabı gibi mahdut değildir, Nefeszade Efendi şeş kalem erbabıdır. Nefeszade'nin dostu Aslan Ustadan kitabeti kalem kaçtır, sorsanız, On ikidir, diye cevap verir ve sayar:

— Arabiyye, Süryaniyye, Rumiyye, İbraniyye, Kıtbiyye, Endülüsiyye, Hindiyye, Berberiyye, Çiniyye ve Yunaniyye.

Nefeszade Efendi ile Aslan Ustanın soyları sopları işçidir. Şehrin mâbetleri, setleri ve sarnıçları, o sülâlenin elinden çıkmıştır.

Ne yaparsın ki, zamane işçiliğinde zevk yok, göz nuruna kıymet veren nerede?

Öyle ki, Nefeszade Efendi, on iki saat bir çorap fabrikasında çalıştıktan sonra, hat çizecek halde değildi.

Çizse de kime ne?

Aslan Usta, rengârenk camlı pencerelerin, cennete lâyık olanlarını yapmasını bilirdi ve lâkin nâçar, o da çorap fabrikasında çalışıyordu.
Akşamların baygın ihtişamında, kalabalık köpüklerden iki dost geçer, nereden geldiği belirsiz, bir ufak rüzgârın denizi titretmesindeki hikmeti düşünürlerdi. İşte, o saatte başınızı kaldırabilirseniz, o kuvvet varsa sizde, sizin gibi yorgunluğu dehşet verici binlerce insanın vücudundan bir sis tabakasının yükseldiğini görürsünüz. Yorgunluğun sisleri!

Eğer gözleriniz hâlâ dünyayı seyredecek halde ise, kaldırın başınızı ve söyleyin, gökyüzü narencî değil mi?

Mümkün olsa, o anda yük arabalarının beygirleri, köprü parmaklığına dayanıp giden vapurlara mahzun bakacak.

Bakın, denizle toprak, karanlıkla ışık arasında garip bir halı dokuyan böcek misali, insanlar ne de meşgul!
Yine bakın; beygirlerle yan yana durup bakın; gemilerden kara dumanlar fışkırır, yelkenliler çapraz

gider, gece karanlığı göklerden dünyaya dökülür, dalgıçlar denize dalar, sevgilileri mendil sallamaktadır, millet evine, bodrumuna döner, anahtarlı kapıları açarsınız, şehrin her evinde her odasında birdenbire ışık yanar; birdenbire gece çöker, bakın, işte gün bitti!
Haberim yoktu demeyin, meçhul bir günümüz daha güme gitmiştir.
Yeditepe'de hiç kimsenin henüz hiçbir şeyden haberi yoktur.
(Poyrazın fırtınadan fırtınaya getirdiği müjdelerden bile ibret alan yok!)
Siz söyleyin, bu işin çıkar yolu var mı?

Çorap fabrikasının makaralarını idare etmekten elleri titreyen Nefeszade Efendi, vav'ın gözü ile nasıl baş eder?
El titredikten sonra, mâ Aslan Usta, Stafilina Yorgo ziyaret edilmez mi? Yorgo, nâm-ı diğer Stafilina'nın meyhanesi koridora benzer bir dar sokaktadır. Orada, kaldırım, geceleri göz kamaştırır. Orada, kaldırım, baştan başa balık pulları ile örtülüdür.

Meyhanenin üç bir yanındaki dükkânları bilir misiniz?
Islak sepetler içinde yatan, ıslak deniz mahlûkları hayâsızca meydandadır.
Kelebek kanatlı balıklar, gözü sitemli, can çekişen balıklar, sarhoşların alçak balkonlarda içip ağlamalarına ilgisizdir.
Balıkların gözü sitemlidir.

Bence bol limon sıktıktan sonra, pisibalığı nefis!

Sokakta çömelen zayıf şehir köpekleri, balık ızgaranın dumanı ile doyar, gözleri binbir parıltı ile yorulmuştur, usanmadan esnerler, açlık günleri yok sayılır.

Bilirsiniz ki, Yeditepe'den uzak kalmış kadınsız delikanlılar bazen de istiridyelere saldırır.
İstiridyelerin açılıp hayâsızca varı yoğu göstermelerine ne buyurulur?
Ben, koku hercümercinde dayanamayıp, ıslak ve etli barbunyalara açık saçık saldıranlar gördüm!
Böyle anlarda gençlerin kuvvei şehvaniyeleri ancak zabıta kuvvetiyle zapt edilebilir.

Bir semiz kadın bacağı kalınlığında, maktâ maktâ kesilmiş kılıçbalıklarının gül yaprağı renkli manzarasına ben dayanamadıktan sonra, nasıl dayansın dilenci çocukları?
Onlara ne teklif etseniz kabuldür.
— Kabul mü?
— Kabul.
Ama kılıçtan iki porsiyon peşin yerler. Bu şart!

Sokakta kadınlar kızlarını satar; müşteriler, balıkçılarla pençeleşir, balıklar boğucu son akşamın rüzgârıyla.

Müşterilerin, balıkların ve balıkçıların ağzı açıktır, hep birden fiyat verirler, akşamın o saatinde, Yorgo'dan başka insanı avutacak kimse yok!
Evliya gibi adamdır Yorgo.
Ben görmedim, anlattılar: Yorgo eroin çekermiş, elâlemin zevkine karışılmaz, isterse çeksin, alış verişte kusur ettiği görülmedikten sonra. Neme gerek!

Kuşatılmış şehirler önünde öyle kahramanlar var ki, göğüslerinden sicim sicim kanlar fışkırırken, "Geçemezsiniz!" diye haykırırlar.

Nefeszade Efendi ile Aslan Ustaya göre kahramanlık, XVI. yüzyıl çinilerindeki laciverdin sırrını bulmaktır. İşte bu kadar!

Olur olmaz işlere vâkıftı Aslan Usta.
— Ördek, olmazsa tavuk yumurtasının beyazını alıp, bir kap içine koyduktan sonra, miktarı kâfi incir sütü katacak olursan mesele kalmaz.
Nefeszade Efendi tasdik eder:
— Kalmaz.
Miktarı kâfi incir sütü karıştırdıktan sonra, dünyada zaten hangi mesele kalır?
Kırmızı, yeşil, sarı kâğıt çiçeklerle süslü, arkadan rengârenk ampullerle ışıklandırılmış boy boy şişelerin göklere, tavana doğru yükselişi çocuk oyuncağı değildir, nuranî bir ışık içinde Yorgo'nun müşteriye iltifatı, debdebeli bir merasim teşkil eder.

Mermerli, kapısı hayal meyal, kırmızı kadifeli, buharlı bir oda düşünsenize!
İşte, Nefeszade Efendi enikonu sarhoş olduktan sonra, böyle bir oda düşünür, rahatlardı.

Dadılara inanacak olursanız: Yeditepe'nin beton evleri orta ve üst katlıların ektiği bir tohumdan yetişirmiş.

Tenekeler, çürük tahtalar, eski vapur dümenleri, otomobil artıkları, saray sütunları, Yeditepe'nin alt kat evlerinde buluşur, kucaklaşır ve barışır.
Büyük yağmurlarda, çamur nehirleri bayırlardan aşağıya evleri sessizce denize iter, bundan dolayıdır ki, ev sahipleri ikametgâhlarını kalın iplerle ağaçlara bağlamak âdetindedir.
Teneke damların yağmur altında sesi, ufak çocukların kulak zarını çok kere patlatıp sağırların miktarını çoğaltır.

Uzak ve yakın bütün sesleri ile Yeditepe susmuştur, konuşanların, sadece dudakları kımıldar, itfaiye arabalarındaki çanlar boşuna çalkalanır.
Sisler içinde batan gemiler, kendi seslerini kendileri bile duymazlar.

Sağırlara göre balık şarkıları insan şarkılarına eşittir. O şarkılar ki, Yeditepe'nin üst katına kadar nadiren yükselebilir. O şarkılar ki, rüzgârsız sıcak

günlerde, sahte süslü binaların orta katlarına kadar tırmanıp, mor gecelikli, çıplak omuzlu kadınların kalçalarına varmadan, dermansız, alt kata düşerler. Üst kat evlerinin yükselişi güneşi erken batırır.

Beton evlerin bilmeceli sokaklarında kaybolmuş ufak çocuklar, gece karanlığında saatlerce dönüş yolunu ararlar.
Şehrin bütün kapıları kapalıdır, beton evlerin içi, dışından bile çapraşık.
Üst katlıların malı olan yarı teneke, yarı beton apartmanların bodrum katı tabut kokar.

Teodora, bodrumun 2 numarasında ikamet ediyordu. Teodora'nın, Nefeszade Efendiyi tanımadan önce, 2 numarada sık sık erkek kabul ettiğini bilirsiniz. Onu tanıdıktan sonra vaziyet aynen sürdü.
Pederi meçhul bir çocuğa gebe olan Teodora'yı, Nefeszade Efendi niçin mi sevdi?
Nefes Efendi, Teodora'nın gözlerini görmüştü de ondan.
Gördüyse ne mi olur?
Mavilik o mavilikti!

Teodora'nın gözleri, XVI. yüzyıl çinisinin aynı!

Gece yarısı, doğum sancılarına tutulan Teodora, çocuğa bakan, sütçünün parasını ödeyen, bu sessiz ve sakallı koca adamı zararsız sayıyordu; bir süre sonra evlendiler. Her şey masallarda olduğu gibi süremez ya, doğan çocuk öldü.

Evin kapıcısı 2 numaranın 3 numara ile evlenmesini hoş görmüştü, erkeklerin gidip gelmesine artık, 4 numara bile (emekli binbaşı) bir şey diyemezdi.

Kabakulaktan zâhir, çocuk bir aylıkken ölmüştü. İşte, bu olay üzerine, Teodora'nın, Patrikhane nezdinde kapıcılık eden kardeşi, Nefeszade Efendi ile ciddi bir ihtilâfa düştü.
Patrikhaneden koşa koşa gelen Kirios Nikiforos, çocuğun Rum mezarlığına gömülmesini caiz buluyordu. Hattâ o sabah, Nikiforos, "Funus" müessesesinden haçlı bir çelenk satın almış.
Babası kim olursa olsun, Nefeszade Efendi, karısının çocuğunu Müslüman sayarak, Müslüman mezarlığına naklini istemişti. Nefeszade Efendinin iti-

razını dindar olduğuna yormayın, sadece Hıristiyan mezarlığında rastlanan süslü tüccar dullarına tahammülü yoktu.
Cereyan eden hararetli münakaşaya, emekli binbaşı, kapıcı, üst katın kadın aşçısı, 6 numaranın hizmetçisi ve eskicilikle geçinen bir Musevî iştirak etmişti.

Sonunda, keman kılıfından ufak olan sarı çam tabutu, mecliste bulunan Aslan Usta, kapıp, gerekli evrakla camiye uğradıktan sonra gömmeye götürdü.
Tabutun arkasında münakaşa sürüyordu. Kalabalıklaşan cemaatin fikirleri karışıktı.
Kirios Nikiforos, Bizans tarihinden örneklerle görüşlerini desteklerken, Nefeszade Efendi durumu kanunî cepheden tahlil ediyordu.

Laf lafı açar: Teodori Paşanın, Büyük Harpten önce sattığı bir arsadan tutun da İngiliz sefirinin bir zamanlar börekte eşsiz aşçısına kadar bir sürü tatlı bahisler açılmıştı.
Kirios Nikiforos'un çelengi, Aslan Ustanın oğluna teslim edildi. Sivri burunlu ve çilli olan ustanın

oğlu, Nikiforos'un çelengini boynuna geçirmiş, herkesle beraber yürümüştü. Mezarlık dönüşü, çelenk hâlâ boynunda duruyordu.

Ek

ÜÇ KISA FİLM ÖYKÜSÜ

Balıkpazarlı Sineğin İnanılmaz Serüveni

Sinek deyip geçmeyelim. Sinek var, sinek var...
Aç gözlü, kan emici atsinekleri ile bir tutmayın beni sakın, sizin kadar ben de tiksinirim onlardan. O, etçi, yeşil, mor, koyu mavi sineklerle ilgim yok. Onlar vız vız vızıldayıcı, hortumları delici, edepsiz şeyler.
Fırsat düşerse o uğursuzlar, yaratıkların burnundan girer, kulaklarından çıkarlar, bense düşmanıma bile böyle bir şey yapmam.
Derin bilgileri olan Üsküdarlı yaşlı bir sinekten duyduğuma göre, çift kanatlı 100.000 sinek cinsi varmış. Hem de yaratıkların üçte ikisi sinekmiş dünya yuvarlağında...
Bilgin dostumun dediğine bakılırsa, ben evcil sinek cinsinden sayılırmışım, sıradan, bildiğiniz sineklerdenim yani.
Sayın Üsküdarlı dostum, Latince adımızı da söyle-

di. (Latince bilmem ama, tuhafıma gittiği için bu adı belledim. "*Mucka Domestica*"

Ninem söylerdi, bizim aile Balıkpazarlı. Mahallemizi bir saraya değişmem. Yazı başka, kışı başka, gecesi başka, sabahı başka güzel!
Balıkpazarı'nı asıl sinek gözü ile görmeli. İnsanoğlu genellikle iki gözle bakar etrafına. Biz sineklerse, binlerce kafes kafes gözlerle bakarız evrene. İnsanoğlu gibi yirmi dört imgecikle yetinmeyiz. Aydınlık içinde pırıl pırıl içimiz! İnsanoğlu gibi ayaklarımız yeryüzüne yapışık da değil, dikey olarak uçabildiğimiz ya da konabildiğimiz gibi, bir helikopterden daha büyük bir kolaylıkla, kâh o yana, kâh bu yana boşluğa hızla kendimizi atar, bir sekiz biçiminde işleyen kanatlarımızla, lakerda tepsilerinden, incir tepsilerine, oradan fıçılı meyhanelere geçip, beyaz peynirlere, midye dolmalarına, susayınca bira ya da rakı kadehlerine yıldırım hızı ulaşırız. Ses alma gücümüz de insanoğlundan daha bol. İki zavallı kulakla ne duyulur ki!
İpeklerimizle, tüylerimizle, kubbeciklerimizle, bedenimizle ses alırız, tüm kulak kesiliriz biz. Bir laternanın, uzaktan gelen bir ud sesinin, çocuk çığ-

lıklarının, gezgin satıcıların sesini, bizler kadar duysanız, asıl o vakit başınız dönerek Balıkpazarı'nın bir ses cenneti olduğunu anlarsınız. Gözümüz, kulaklarımız sizde olsa, daha mutlu olurdunuz. Yapışkan altlı ayaklarımızla camın üstünde, ya da tavanda baş aşağı rahatlıkla yürümemiz az keyifli değil.
Üstünlük taslamıyorum bunları söylerken, insanoğlu bizden daha güçlü, daha akıllı sayılabilir birçok bakımlardan, ancak, yeryüzünde her yaratığın kendince eşsiz duyguları olduğunu
[*Bir bölüm eksik.*]

Evet, biliyorum o uçağa binmek hiç doğru değildi. Üç sinek arkadaşla hava alanına uçak seyrine gitmiştik o gün.
Adı Hop-sinek olan arkadaşım tutturdu:
Var mısınız, dedi, her birimiz, yere konmuş birer uçağı gezelim, çabucak dönüp birbirimize gördüklerimizi anlatalım.
Akıl işte! Olur, dedik.
Sanki içime doğmuş gibi, uçak kalkarsa ne yaparız, diyecek oldum.

Hop-sinek iki ön ayağını birbirine sürterek, Amma da korkaksın, dedi, baktın ki uçak kalkacak, kendini atarsın dışarı, oldu bitti...

Önce Hop-sinek kanatlandı, bir minare boyu yükseldi, sonra da yıldırım hızı ile Arap uçağına doğru yol aldı.

Arkasından Pat-sinek, bir Amerikan uçağını beğendi, uçtu gitti o taraflara.

Fır-sinek, bir İngiliz uçağını gözüne kestirdi, yallah oraya.

Bense, Çat-sinek kulunuz, kendime beli ince bir Fransız uçağı seçtim, gittim önce kanadına kondum. Bir de baktım ki yolcular teker teker merdiven tırmanıyorlar, uçağa giriyorlar. Haydi ben de onlara uydum, uçağın kapısından içeri daldım.

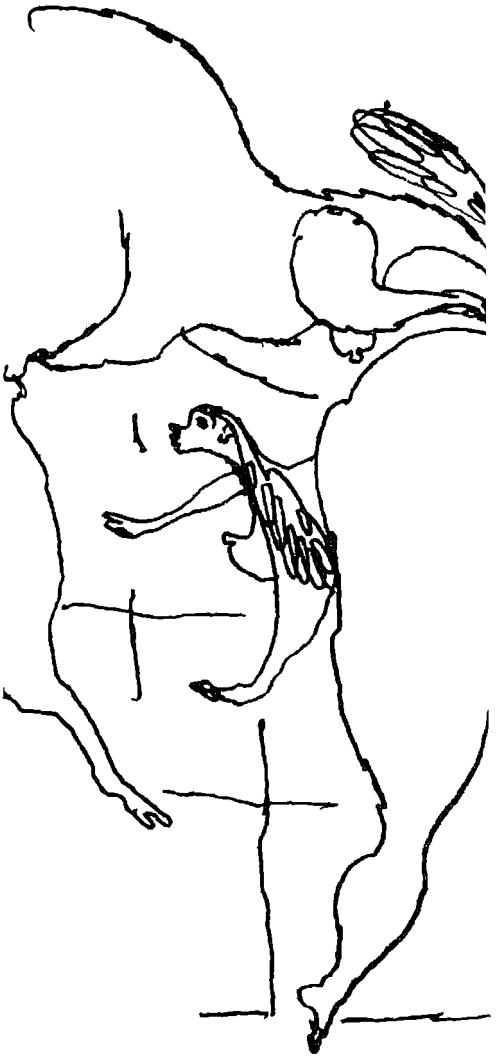
Sesi baldan tatlı bir hostes karşıladı beni, sarı saçlı, mavi şapkalı güzelim bir kız.

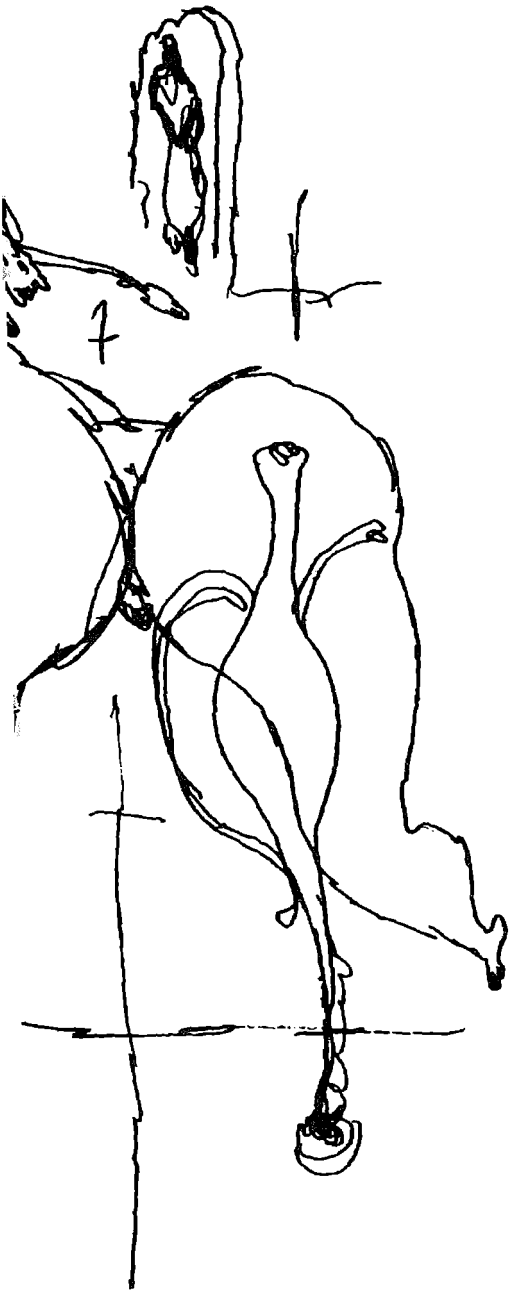
Çat ensesine kondum, aman Allah, bir güzel kokulu ki buğday rengi saçları, başım döndü. İşte, ondan sonra olanlar oldu, hostesin peşinden fır dolanıp uçağın burnunda bulunan Kaptan bölümüne gittik birlikte. Nasıl olsa uçağın kalkmasına daha çoook vakit vardı hesapça, içimde korku kalmamıştı.

Hostesle üç pilot konuşadursun, ben bir o tarafa, bir bu tarafa uçup durdum. Kendi kendine yanıp sönen ışıklı makine göstergelerine kondum. Ne çok kontrol aygıtı var bir uçakta, hepsi tıkır tıkır işliyordu. Uçağın burnu tıpkı sinek gözü gibi bir şeymiş, her yanı birden görüyor, besbelli ki uçağı yapanlar, biz sinekleri örnek almışlar, bizden öykünmüşler. Doğrusu sinek milleti namına kıvanç duydum bundan.

Baktım, hostes, pilot bölümünden çıkacak oldu, ben de arkasından. Ön kamaraya girdik, burası bir salon gibi, hep önemli kişiler oturmuş. Derken, iri göbekli biri, hostesten bir şeyler istedi, o da seyirtti, az geride, daracık mutfak bölümüne girdi, ben de beraber... Baş başa kaldık hostesle. Burada kat kat yiyecek tepsileri hazırlanmış, bir de güzel kahve kokusu tütüyordu.

[Metnin sonu.]

Konserve Kutusu

Bir şirket vapurunun kıçında, ehlikeyfin biri kafayı çekmekte. Elinde bir konserve kutusu ile bir rakı şişesi.

KONSERVE KUTUSU

— Ben bir konserve kutusuyum, markası lâzım değil, içim yalancıdolmalarla doluydu, şimdi herifin elinde boşaldım, son dolmayı yutacak, son rakı yudumunu çekecek, ondan sonra denizi boyladık demektir, yüzmesini de bilmem...

RAKI ŞİŞESİ

— Ben de bilmem...

KONSERVE KUTUSU

— Son yolculuk kardeş...

Rakı şişesi ile konserve kutusu denizi boylar, vapurun köpükleri uzanır gider.

KONSERVE KUTUSU

— Aman, deniz ne soğuk!

RAKI ŞİŞESİ

— Aman, deniz ne derin!

KONSERVE KUTUSU

— Tuhaf şey, batmıyorum...

RAKI ŞİŞESİ

— Yüzgeç misin kâfir?

KONSERVE KUTUSU

— Arkadaş, ayrılıyoruz.

RAKI ŞİŞESİ

— Ben anafor sularında...

KONSERVE KUTUSU

— Ben büyük akıntıda... Dayan İstanbul geliyorum. Hoppala, hiç de değil, sahile yanaşıyorum gittikçe, nerde ise selamet! Aman şunlara bak, yangın arsasının kenarında piçkuruları toplanmış. Ayol, katledecekler, taşlıyorlar beni, Hallacı Mansur misali, bereket hepsi ıskacı, kurtuldum galiba. Bir kedi kovalıyorlar, kayboldular. Bir taka geçti, dalgaları beni sahile ulaştıracak. Neredeyse bir yalının kayıkhanesine giriyorum. Tamam sen sağ, ben selamet! Kayıkhanedeyim. Şu yen-

geçler, midyeler ne çirkin. Yengeç üstüme varırsa şakkadak düşüp bayılırım. Aman, patlak gözlüsü üstüme yürüyor, ne o, amanın kim o, yandım, çocuğun biri kulağımdan tutup götürüyor...

(*Müzik*)

Denizin dibinde oltanın ucu, etrafında izmaritler oynaşıyor. Olta inip çıkıyor, derken bir izmarit yakalanıyor. Yalının penceresinden başörtülü Büyükhanım oltayı çekmede, işte, izmarit sulardan çıkıp yükseliyor, işte, evin içine girdi. Oltanın ucundan ayrılan balık, hanımefendinin yamacında duran esbak konserve kutusuna hapsedilir.

— Yalancıdolma nerde, izmarit nerde, neydik n'olduk? Şu cadalozun hâline bakın, işi gücü bırakmış, izmarit cellatlığı ediyor, tuttuğu da ne, iki buçuk izmarit, bir de çinakop, mendebur kedisine bakın, gözü bende, kaplan misali, geldi gelecek, fenalıklar geçiriyorum. İzmarit kuyrukları çarpıntı misali, küt küt yüreğim atıyor. Üstüme sıçramak üzre,

atladı atlayacak, basbayağı "*suspense*" yani... Çok yaşa haminne! Yedin mi kıçına terliği bay kedi, kaç bakalım, takıldı mı peşine o şirret piçkurusu, kaç bakalım yalının içine, sen önde, o arkada, ne sofa kaldı, ne merdiven, ne yatak odası...

Ayol bu karı beni nereye götürüyor, taşlıktan geçiyoruz, mutfağa geldik, hadi bakalım balıklar musluk kenarına, balıkları ızgarada pişirecek, mangal üstünde; Arap Bacı kömürleri ateşlemiş yelpazeliyor, zavallı izmaritlerin içi boşalmış ateşe sürülecekler, şu insanoğlu canavar misali, akıbetimden korkuyorum, ne ise, musluk başında unutuldum bereket versin. Büyükhanım içerde sofrayı kurmuş. Pencereye gidiyor, sucu rıhtıma yanaşmakta, Çubuklu suyu getirmiş, işte, mutfak kapısından göründü, Arap Bacı sucuya vurgun galiba. Küpün kapağı ile tülbent kalkıverdi, maşrapa bir yana düştü, küp langır langır doluyor... İzmaritler yanıyor Bacı, ayol o cenabet kedi de orda, balıkları kapacak, çok yaşa haminne, terliği yapıştırdı kedinin kıçına.

(*Müzik*)

Sucu gidiyor. Sandalın yamacına rakı şişesi yanaşmış, aptal sucu şişeyi küreğinin ucu ile açıklara itiyor. Şişe yeni baştan deryalarda...

(*Müzik*)

Şişe akıntıya kapılmış... Deniz vakti, çoluk çocuk yüzüyor. Rıhtımlardan hız alıp alıp bohçalama atlıyorlar.

RAKI ŞİŞESİ

— Ayol bu çocuklar deli... Kon-ti-ki misin kâfir, tekrar akıntıya girdik, bu sefer de çocukların elinde oyuncak olduk, aman bittim, beni sutopu misali birbirlerine havale ediyorlar, yeter ayol, batıracaksınız, ne o, çil yavrusu gibi dağıldılar, 66 geliyor, üstüme doğru...

(*Müzik*)

66'nın kaptanı düdük öttürüyor, yalıdan Büyükhanım kaptana el sallıyor, kaptan el sallıyor, anlaşılan

ahbaplar. 66'nın burnu. Denizde şişe. Dümenci iskeleye yanaşmak için dümeni kırıyor, şişe böylece kurtulacaktır, vapurun dalgaları onu tekrar sahile sürüklemekte.

KONSERVE KUTUSU

— Ayol, herkes keyfinde. Şimdi de Arap Bacı kahve pişiriyor, işte, Büyükhanım teşrif ettiler. Arkasından o deli oğlan, ne o, Büyükhanım işaret ediyor, ah, beni o baldırı çıplağa teslim etti. Eyvahlar olsun! Nereye götürüyor, bahçedeyiz, çocuğun elinde oyuncak. Elinde olsam bir şey değil, ayağında oyuncak, futbol topu, ah, of, aman, yeter artık.

Rakı şişesi büyük yalının rıhtımına yanaşmakta. Kenarda bir küçük kız, rıhtım merdivenine uzanmış, resimli bir kitaba bakıyor. Başını kaldırıp şişeyi görüyor, uzanıp denizden çıkarıyor.

RAKI ŞİŞESİ

— Şükürler olsun, kurtulduk, aman kurtulduk. Dünya varmış ne güzel bahçe, ne tatlı kız, eli ne güzel. Bu da nesi? Beni kuklasının

kucağına yatırdı, bahçe duvarının dibindeyim, ne rahat, gölge, kuş cıvıltıları, uzun bir uyku...

Bebeğin gözleri kapanır. Öğle uykusuna dalmış yalı sakinleri. Rehavet çökmüş. Yalılar bile uykuda...

Konserve kutusu ile oynamakta olan çocuk, nihayet kutuyu alır, bahçe duvarının üstünden öbür yana atar. Konserve kutusu, kuklasının yanında oynayan kızın önüne düşer. Kız bakınır, teneke kutuyu yerden alır, duvarın öbür yanına fırlatır. Kutu, erkek çocuğun yanına düşer.

KONSERVE KUTUSU

— İyi vallahi, bu sefer de duvarlar aşırı seyahat, füze misali.

Çocuk hırsla kutuyu duvarın öbür yanına fırlatır. Kutu tekrar kızın önüne düşer. Kız kutuyu kapıp iade eder. Bakınır, rakı şişesini alır, duvara bir merdiven dayar, niyeti bozuk, kavga çıkacak, döğüş var.

RAKI ŞİŞESİ

— Aman ne oluyoruz, tam biraz uyuyacak olduk, bu sefer de duvara tırman.

Kız, elinde rakı şişesi ile duvara tırmanır, tepeye varınca, oğlan çocuğunun başı görünür, o da duvara tırmanmıştır, elinde konserve kutusu.

Önce kavga ederler... Rakı şişesi ile konserve kutusu sarmaşıklar arasında duvarın tepesinde buluşmuşlardır.

KONSERVE KUTUSU

— Ayol, merhaba rakı şişesi!

RAKI ŞİŞESİ

— Ayol, merhaba konserve kutusu!

KONSERVE KUTUSU

— Dağ dağa kavuşmaz derler...

RAKI ŞİŞESİ

— Konserve kutusu ile rakı şişesi kavuşur ama...

KONSERVE KUTUSU

— Özlemiştim doğrusu...

RAKI ŞİŞESİ

— Ben de...

(*Müzik*)

Duvarın tepesinde kızla oğlan kavga etmiyorlar artık, araları iyi. Derken Büyükhanım bahçeye çıkar, oğlanı çağırır. Derken, kızın Frenk dadısı kızı çağırır. İnerler, oğlan dalgınlıkla rakı şişesini alır, kızsa konserve kutusunu. Büyükhanım oğlanın bir rakı şişesi ile oynamasına kızar. Dadı ise kızın elindeki konserve kutusuna. Her iki tarafta da çocuklar azarlanır, şişe ve kutuyu denize atmaları emredilir.

Her iki rıhtımda iki çocuk kederli. Rakı şişesi ile konserve kutusu denize atılır. Dondurmacı geçer, uzun uzun bağırıp...

(*Müzik*)

66 tekrar ters istikamette geçmektedir. Cıgara sarmakta olan Büyükhanım kaptanı selamlar, kahve içmekte olan Kaptan düdük öttürür... Rakı şişesi ile konserve kutusu, dalgaların tesiriyle birbirlerine yaklaşmaktadır, nihayet buluşurlar.

KONSERVE KUTUSU

— Sevgilim rakı şişesi!

RAKI ŞİŞESİ

— Sevgilim konserve kutusu!

Boş arsada mahalle çocukları sahile inerler, rakı şişesi ile konserve kutusunu görürler, taşa tutarlar.

KONSERVE KUTUSU

— Yandık güzelim!

RAKI ŞİŞESİ

— Batıyorum!

Denizin dibi, balıklar, rakı şişesi ile konserve kutusu yavaş yavaş inerler...

KONSERVE KUTUSU

— Battı konserve kutusu yan gider...

RAKI ŞİŞESİ

— Beraberiz ya... Orhan Veli'nin dediği doğru çıktı, bak, bir küçük balık içime girdi.

KÜÇÜK BALIK

— Rakı şişesinde balık olsam...

Yazarın notu

Ses tüpü, eşyalar için:
Konserve kutusu: Gelenbevî
Rakı şişesi: Nur içinde yatsın, Nahit Sırrı.

Köpek – Köpoğlu Köpekler

Tablo I

Karanlıkta bir ada, köpek gölgeleri, denizin hışırtısı, uzun bir uluma, bir ay dilimi çıkar birdenbire ve adanın tepesinde köpeklerden biri belirir.

Sadrazam Köpeği Kıtmir (havlar) – Ben ki Babıâli'de ısırmadık adam bırakmamışım, bu hallere mi düşecektim? Heriflerin baldırları şakır şakır kanar, postalları, ıstanbulinleri paramparçalanırdı da, bana karşı seslerini çıkaramazlardı. "Ne tosun şey, ne şakacı, ne şirin yaratık şu Sadrazam kulu Kıtmir, besbelli ki devlet kapısında büyümüş. Her gün, her allahın günü, Yıldız Sarayı'ndan gelen kat kat sefertasları ile beslenmiş efendi, evet, ısırıyor, ısırıyor ama, kötü niyeti yok, sırf sevgiden, kendince iltifat ediyor besbelli!"

Rütbe-i bâlâdan nicelerini ısırmıştım da, gık bile dememişlerdi, hadlerine mi düşmüş, destûr, Sadrazam efendimizin bekçisi, devletlû, inayetlû, ikballû, kalpler sultânı Kıtmir efendimiz geliyor, derlerdi, sıram sıram dizilip, el kavuştururlar, iki büklüm selam dururlar, sakalları nerdeyse yere değecek, kuyruk sallayarak geçerim…

Karanlıkta bir ses – At bakalım, uydur uydur söyle, şunun şurasında birbirimizi biliriz, piçkuruları Şişhane Karakolu önünde kuyruğuna teneke bağlamıştı, gözümle gördüm.

[Devamı yok.]

Kaynakça

I. Öykü
Servetifünun, Ağustos 1934, Sayı 2258/573, s. 22-23 ve 32.

II. Öykü
Uyanış (Servetifünun), Kasım 1934, Sayı 2261/576,
s. 68-71.

III. Öykü
Yeni S.E.S., 1939, Sayı 3 (7), s. 9-10 ve 23.

IV. Öykü
Yeni Yol, 30 Ağustos 1940, Yıl: 1, Sayı: 1, s. 15-16.

V. Öykü
Küllük, Eylül 1940, Sayı 1.

(Üç kısa film öyküsünden hiçbiri yayınlanmamıştır.)

Abidin, gençlik yıllarında, arada bir Tophane'deki esrar tekkelerine uğradığını, o yöredeki yosmalarla, esrarkeşlerle, toplumun lümpen tabakasıyla "tanıştığını" anlatırdı. O günlerden kalan kimi desenlerinde o insanlardan birkaçını tanımıştık. Yaklaşık yetmiş yıl sonra, *Yeditepe Öyküleri*, onları kitaplıkların karanlık köşelerinden bulup çıkaran yorulmaz Turgut Çeviker'in çabalarıyla işte bu desenlerin eşliğinde okuyucuya ulaşıyor. (...) Bu kitapçıkta yer alan beş küçük öyküyü, yazıldıkları dönem ve o dönemin Türk yazınını göz önünde tutarak değerlendirmek gerekir...
Bu değerlendirmeyi yaptığımızda şaşırtan bir olguyla karşılaşıyoruz: O dönemin Türk öykücülüğünde, bu öykülerin benzeri yok. Buna karşılık bu öyküler, garip bir biçimde, Babel'i anımsatıyor. Onun Odessa Öyküleri'ni...

– Ferit Edgü

ISBN: 975-458-357-9
OTM: 11021001
9 789754 583571

KDV dahil fiyatı: 5.000.000 TL

Kapak Deseni: Abidin Dino